

Az emberi jogok oktathatóságáról

Pesterzsébet, 2009. április 27.

Kósa András László
Közéletre Nevelésért Alapítvány

Az emberi jogok jellemzői

- az emberi jogokat nem lehet **MEGVENNI**, vagy **ÖRÖKÖLNI**;
- az emberi jogok az emberiség **MINDEN TAGJÁT** (fajra, nemre, vallásra, politikai nézetre, nemzeti, társadalmi hovatartozásra tekintet nélkül) **ALANYI JOGON** illetik meg;
- **VELÜNK SZÜLETETT** jogok;
- az emberi jogok **ELIDEGENÍTHEHETLENEK** (akkor is vannak, ha azt más törvények nem ismerik el);
- az emberi jogok **OSZTHATATLANOK**. Minden embernek joga van szabadságban, biztonságban és tisztességes életfeltételek között élni.

A szabályok funkciója

- **korlátoz**
- **védelmet nyújt**

Alapfogalmak

Erkölcsei szabály: egy közösségen belül, megállapodáson és bizalmon alapuló viselkedési rendszer.

Jogszabály: az erre feljogosított szerv, vagy személy által megállapított kötelező emberi magatartást ír elő, amelynek megszegése valamilyen szankciót, jogkövetkezményt von maga után.

A diákönkormányzat jogszabályi háttere

- Gyermekek jogairól szóló ENSZ egyezmény
- a Közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény (Ktv.)
- 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről

Diákközösségek

Diákkör

- szakkör,
- sportkör,
- érdeklődési kör,
- önképzőkör,
- énekkar,
- művészeti csoport.

Diákönkormányzat

A tanulók, a tanulóközösségek és a diákkörök a tanulók érdekeinek képviselőjére létrehozott szervezet.

A diákönkormányzat jogi meghatározása

Ktv. 63. § (1)

A tanulók, a tanulóközösségek és a diákkörök a tanulók érdekeinek képviselőjére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.

Az érdekről

ÉRDEKEL

Én döntöm el!
rajtam múlik

ÉRINT

Nem én döntöm el!
nem rajtam múlik

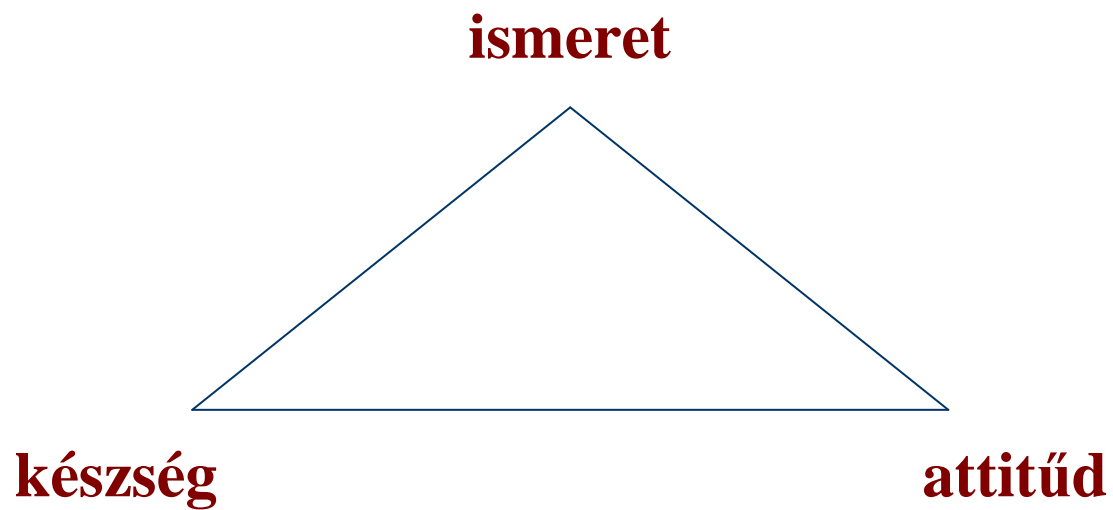
**Érdekelhet bármi, amire azt mondom,
de érinteni csak bizonyos dolgok érintenek!**

II. rész, avagy az emberi jogok „oktatása”

Az oktatás szintjei

A tanulás szintjei

- **Kognitív szint:** tudás vagy meggyőződés elsajátítása
- **Érzelmi szint:** hogyan sajátítjuk el érzelmeink kifejezését, illetve ezek változását
- **Viselkedési szint:** ami a tanulásból látható

A tudás szintjei

1. **Ismertség:** felidéz, felismer, tisztában van valaminek a létezésével
2. **Megértés:** egyik formából a másikba ültet
3. **Alkalmazás:** az információt egy új helyzetre alkalmazza
4. **Elemzés:** egy helyzetet megvizsgál és elemeire bont
5. **Összegzés:** az információkat új módon illeszti össze
6. **Értékelés:** meghatározott kritériumok alapján megítél

Tanítási módszerek

- **Tanítás:** új tudástartalom, ismeret közvetítése és elsajátítása áll a középpontban.
  - Feltétele: elméleti és gyakorlati ismeretek, jó prezentációs képesség
- **Gyakorlati oktatás, tréning:** adott terület speciális tudása. Cselekvési tudás elsajátítása áll a középpontban. Learning by doing.
  - Feltétele: széleskörű szociális és a csoportokkal való bánásmód kompetencia, ráhangolódás, gyors reagálási képesség
- **Tanácsadás:** a tanárok szaktudásukat a résztvevők konkrét kérdéseivel és problémáival kell kapcsolatba hozniuk.
  - Feltétele: az általánosítás konkrét esetekre való lebontása
- **Moderálás:** keretfeltétel megteremtése. A tanár nem tudásközvetítő vagy módszertani szakértő, hanem kompetens beszélgetőpartner.
  - Feltétele: strukturálási képesség, ügyes vitavezetés

Technikák

- **Szimulációs gyakorlat:** viselkedési modellek lemásolása, tanítása. Az egyént egy bizonyos valóságos vagy szimulált szerepbe helyezzük. Lehetőség a határok kipróbálására, vonások felfedezésére.
- **Szerepjáték:** a résztvevők élményeinek felfedezésén és az átadott forgatókönyvön alapuló aktív tanulási technika. A csoportban minden személynek megvan a maga szerepe.
- **Egyéni gyakorlatok:** Önkritikus, kérdező és kíváncsi alapállásra ösztönöz. Önmagunk felfedezésén keresztül történő tanulás.
- **Kutatás és bemutatók:** együttműködésen alapul. Tapasztalatok, érzések, megfigyelések előhozása.

Technikák (2.)

- **Eszmecsere, vita, konfrontáció:** viselkedési modellek lemásolása, tanítása. Lehetőség a határok kipróbálására, vonások felfedezésére.
- **Problémamegoldás:** a határok bemutatására alkalmas.
- **Értékelés:** Információt gyűjtünk egy cselekvés eredményeiről.
- **Bemelegítő gyakorlatok:** hangulat megteremtése, résztvevők aktivizálása, téma bevezetése.

A felnőtt szereplehetőségei

www.kozeletre.hu

Irodalom

- **Kezdő lépések. Tananyag az emberi jogok oktatásához, Alapítvány az emberi jogok és a béke oktatásáért, Budapest, 1999**
- **Kompasz. Kézikönyv a fiatalok emberi jogi képzéséhez, Mobilitás Ifjúsági Szolgálat, 2002**
- **Compasito (most készül a magyar fordítás)**
- **Ismerd meg jogaidat! Az emberi jogok albuma, Európa Tanács Információs és Dokumentációs Központ, Budapest, 1995**

Segítség

www.kozeletre.hu

Diákjogi forródrót

Web: www.diakjog.hu

✉ info@diakjog.hu

Oktatási Jogok Biztosának Hivatala

Web: www.oktbiztos.hu

✉ oktatasi.biztos@okm.gov.hu

Jogismeret Alapítvány

Web: www.jogismeret.hu

✉ info@jogismeret.hu

Közéletre Nevelésért Alapítvány

Web: www.kozeletre.hu

✉ info@kozeletre.hu